

Interpretace a „fenomény“

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2004](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 16. 9. 2004
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 16. 9. 2004

Interpretace a „fenomény“

Věci nemohou být pochopeny samy ze sebe resp. z toho, jak se „ukazují“, ale jen tak, že je rozpoznán jejich „význam“. To není možné bez našeho aktivního a zaujatého přístupu, jímž se to, jak se věci samy o sobě ukazují, mění v to, jak se jeví nám. Tato proměna pouhých úkazů v jevy má hermeneutickou povahu, tj. je vždy interpretací, ať sebeprimitivnější. Prostředky takové interpretace nemohou být nikdy odvozeny z věcí samých ani z jejich povahy, ale jsou čímsi samostatným a odlišným, ale mohou být k interpretování vhodnější nebo méně vhodné. A tato „vhodnost“ podléhá více kritériím, z nichž přiměřenost věcem samým je pouze jednou z nich. V dávných dobách tzv. předpojmového (zejm. mytického) myšlení bylo vyprávění příběhů mnohem víc zaměřeno k ději než k aktérům samým, a okolnosti zůstávaly zcela na okraji. Vynález pojmů a pojmovosti, jak k němu došlo ve starém Řecku, znamenal fundamentální proměnu přístupu ke skutečnosti (i skutečnostem): dovoľoval soustředit pozornost na tzv. „věci samy“. To s sebou na jednu stranu přineslo obrovské výhody, protože to otevřelo cestu novým přístupům tam, kde se „věci“ už samy nějak vyčleňovaly a osamostatňovaly proti jiným „věcem“ (tj. kde nezůstávaly vůči nim inertně setrvačné či setrvačně inertní). Na druhou stranu však to poznamenalo celou následující epochu závažným předsudkem, který měl své kořeny zčásti ve starém (mytickém) myšlení, ale nyní byl jaksi „absolutizován“, totiž že to, co je věčně neměnné, je tou nejvyšší skutečností. V důsledku toho se pak myšlení stále víc formuje na předmětech neživých, a život sám je se stále větší zatvzeleností vykládán z předpokladů a základů, které jsou neživé. To má obrovský vliv na to, co se považuje za skutečné v pravém smyslu. Život je tak shledáván čímsi druhotným, z neživota odvozeným a na neživých základech postaveným. Život se tak dostává do pozice „fenoménu“ nepravého, jen zdánlivého – je chápán jako zvláštní složitá hra či souhra jednodušších elementů, které jsou samy neživé (a na život se jen jakoby „hrají“).

(Písek, 040916-2.)